

Könyvbemutató

● Munkatársunktól

A József Attila Tudományegyetem Új- és Legújabbkori Egyetemes Történeti Tanszéke docensének, *Eötvös István*nak „Az egyház a gyarmati Latin-Amerikában” című legújabb könyvét mutatják be március 25-én 17 órakor a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában. Az est házigazdája *J. Nagy László*, tanszékvezető egyetemi tanár lesz, a könyvet pedig *Anderle Ádám* tanszékvezető egyetemi tanár, a kötet lektora mutatja be a közönségnek. A mű a Világ – egyház – történelem sorozatban jelent meg a Gradus ad Parnassum Könyvkiadó gondozásában. A bemutató idején a kötet kedvezményesen áron megvásárolható. Ugyanezen az esten a felsőoktatási tankönyvtámogatási program helyzetéről ad tájékoztatást *Mader Béla*, a bíráló kuratórium elnöke.

Előadások

● Munkatársunktól

A Szegedi Társadalomtudományi Szakkollégiumban több előadást is tartanak ezen a héten. A Regionalitás című kurzus keretében *Enyedi György* akadémikus tart előadást „A magyarországi regionális fejlődés lehetséges forgatókönyvei” címmel március 24-én 17 órakor a Móra Ferenc Kollégium magasföldszinti nagytermében. A most indult „Csatlakozás az Európai Unióhoz” című előadásorozat részeként március 24-én 19 órakor a Móra Kollégiumban dr. *Farkas Orsolya* tart beszámolót, amelynek címe: *Az Európai Bizottságnál dolgoztam. Az ókori vallástörténeti sorozatban dr. Frönlich Ida*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professzora beszél a Holt-tengeri tekercekről március 26-án 19 órától a kollégium magasföldszinti olvasótermében.

Horn Szegeden

● DM-információ

Szegedre látogat Horn Gábor, az Országgyűlés Oktatási Bizottságának tagja, az SZDSZ oktatási műhelyének vezetője március 25-én. A politikus 14 órától a Csongrád Megyei Kézműves Kamara oktatótermében részt vesz a nemzeti alaptantervről szóló beszélgetésen, amelyre szakmunkásképző intézetek és alternatív iskolák vezetőit, tanárait hívták meg. 16 órától pedig Horn Gábor egy felsőoktatási fórum vendége lesz az Élelmiszeripari Főiskolai Kar tanácstermében. A találkozó témája: felsőoktatási integráció – Szeged, pénzügyi garanciák, világbanki hitelkiosztások, beruházások megvalósíthatósága.

A miniszternél

● Budapest (MTI)

A felsőoktatási diákszervezetek vezetői segítséget várnak KISS Péter munkaügyi minisztertől ahhoz, hogy a mai egyetemisták és főiskolások minél sikeresebben képviselhessék Magyarországot az Európai Unióban.

A diákvezetők vezetői megállapodást írtak alá a miniszterrel arról, hogy rendszeresen tájékoztatják a hallgatókat a munkaerő-piaci prognózisokról, részt vesznek a jogszabály-tervezetek véleményezésében. A diákvezetők arra kérték a minisztert, hogy vállalja képviselőiüket kormány szinten

● EU-tanulmányok: pályázatot nyert a JATE Üzletembereket is oktatnak

Az Európa Tanulmányok képzésnek még csak három irodája és egy tanterme van a Honvéd téren. (Fotó: Gyenes Kálmán)

Amint azt korábban megírtuk, az Európai Tanulmányi Központok létrehozására kiírt pályázaton a József Attila Tudományegyetem az első helyre rangsorolták a bírálók, és a szegedi tervek megvalósításához 255 ezer 750 ECU-t nyújt az Európai Bizottság. A pénzt az elkövetkezendő három évben kell felhasználni, erről folynak a tárgyalások, a szerződést még nem írták alá. Írásunkban a JATE-n kidolgozott elképzeléseket mutatjuk be.

Az Európa-stúdiumok a JATE-n komoly hagyományokra tekintenek vissza. Az 1990-es évek elején az Állam- és Jogtudományi, illetve a Bölcsészettudományi Karokon egymással párhuzamosan kezdték kialakítani a tanulmányi programokat. Ezeket az egyetem saját fejlesztés alapján és nemzetközi kooperációban dolgozta ki. Ennek eredményeképpen a jogi karon 1994-ben indult az európai jogi szakképzés, a bölcsészkaron egy évvel később az európai civilizációs speciális képzés, amelyet 1996-ban a jogászkörnél az Európai Unió közgazdaságtana elnevezésű program követte. Ma már elkészült az

A partnerek

A JATE több külföldi egyetemmel áll együttműködésben, illetve szerződéses viszonyban. Ezek a következők: *Universität Potsdam Juristische Fakultät, Statsvetenskapliga Institutionen Lunds Universitet, Université de Provence, Université de Strasbourg, Université de Nice-Sophia Antipolis, University of Bradford, Technische Universität Chemnitz, Université Libre de Bruxelles, Université D'Angers, Aalborg University, Paris III, Sorbonne Nouvelle C.A.E.H., Université Paris X Nanterre, Université Aix-Marseille, Université de Strasbourg II., Université Paris III., Masaryk University Brno, Lodz University, Odessa University, Western University of Temesvár, Novi Sad University.*

európai politika szakképzés, valamint az európai civilizáció alapjai speciális képzése is. A programokat egymástól függetlenül vezetik, de egyik a másiktól átvehet kurzusokat, szakkifejezést modulokat. Az oktató és kutatómunkát a jogi kar könyvtárában található Európai Dokumentációs Központ és a főleg a politikatudományokhoz kapcsolódó Társadalomtudományi Dokumentációs Tár segíti.

Az Európa-tanulmányok terén már meglévő alapok továbbfejlesztésének és a központ létrehozásának célja több nyelvet ismerő szakemberek képzése, akik hathatósan segíthetik Magyarországot

uniós csatlakozását, és helyt tudnak állni az Európai Unió szakértői gárdájában, illetve adminisztrációjában. A kialakított programok a jog, a közgazdaságtudomány, a politológia, az európai integráció története és az európai civilizáció alapjai terén alap képzésben, speciális, szakirányú oktatásban és továbbképzésben való részvételre egyaránt lehetőséget nyújtanak. A diplomások továbbképzésekor öt társadalmi csoportot céloznak meg: a köztisztviselőket, a jogászokat, az üzletembereket, az újságírókat és médiászakértőket, valamint a középiskolai tanárokat.

A képzésben való rész-

vétel elengedhetetlen feltétele lesz legalább két nyelvvizsga. Az oktatás során idegen nyelvű előadásokat is tartanak majd. Az Európa-tanulmányok területén a nemzetközi együttműködésnek számos formájára van lehetőség az oktatásban vagy a kutatásban, amelyek kiegészítik a hazai programokat. Már ma is létezik egy megállapodás a jogi kar és a párizsi egyetem között arról, hogy Szeged átveszi egy két éves francia nyelvű jogászoképzést, amelynek során párizsi tanárok oktatnak és vizsgáztatnak a JATE-n. A francia és német uniós, illetve nemzeti jogok oktatását is tervezik. A politológia tanszék TEMPUS program keretében Európai politika elnevezésű specializációt kíván indítani nemzetközi együttműködésben.

A francia tanszék által irányított, francia és angol intézmények részvételével folyó TEMPUS program célja pedig az Európa Tanulmányok idegen nyelven című kurzus bevezetése. Ezeket kívül nemzetközi együttműködésben megvalósítandó kutatási tervek is születtek, az egyik a jogi, a másik a bölcsészkaron.

Hegedűs Szabolcs

Kanada-tanulmányok központ a JATE-n

● Pécs (MTI)

Kanada-tanulmányok központja nyílt a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem (JPTE) frankofon tanszékén. Tóth József rektor a megnyitón hangzott: a svájci, a belga és az észak-afrikai frankofon központ mellett a kanadai már a negyedik intézmény, amely a francia nyelvű kultúra kutatását szolgálja az egyetemen. Az avatáson Kanada budapesti nagykövete elmondta: hazája kormánya a tudományos együttműködést is a kétoldalú kapcsolatok szerves részének tartja, ezért indított programot a kanadai irodalmi művek lefordításának támogatására, amelyből az új pécsi intézmény is részesülhet immár. Susan M.

W. Cartwright nagykövet asszony köszönetet mondott a JPTE vezetőinek és a frankofon tanszék oktatóinak a Kanada-központ létrehozásáért, és könyvadományt nyújtott át a központot vezető Simonffy Zsuzsanna adjunktusnak.

A JPTE új intézménye olvasó- és kutatóteremként működik. Az egyetem könyvtárából, illetve a kanadai nagykövetség korábbi adományaiból összegyűjtött hatszáz francia nyelvű kötet, valamint a Kanadára vonatkozó legfrissebb információkhoz való hozzáférést biztosító számítógépes kapcsolatot nemcsak az egyetem oktatóit és hallgatóit, hanem a város Kanada iránt érdeklődő lakóit is várja.

Vidékfejlesztők

● Gyöngyös (MTI)

Vidékfejlesztő-idegenforgalmi képzés indul a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Gyöngyösi Főiskolai Karán a tervek szerint 1999 szeptemberétől. A szak beindítását elsősorban hazánk közelgő EU-csatlakozása teszi indokolttá.

Wachtler István, az intézmény oktatási főigazgató-helyettese elmondta: az Európai Unió egyik legfontosabb feladatának tekinti – a hagyományos agrárkultúra megőrzése mellett – a vidék és a város közötti esélyegyenlőség megteremtését. Ennek megfelelően az uniós alapokból is jelentős összegek jutnak erre a célra. A vidékfejlesztési szakemberekre azért lesz szükség, hogy segítsék a vidék lakosságát a helyes, jövedelemkiegészítő jellegű, a tájba illeszthető mezőgazda-

sági árutermelésre, illetve saját régiójukra készítsenek a turizmus lehetőségeit is feltáró programokat, amelyekkel pályázni lehet az uniós támogatásokra.

A tervezett tananyagban a korszerű agrárismereteken túl helyet kapnak közigazgatási, környezetgazdálkodási, idegenforgalmi marketing és földrajzi ismeretek, de például virágkötészet, vagy lovaslást is tanulhatnak majd a hallgatók. Az elképzelések szerint a 6 szemeszteres, naplali tagozatos képzésre az első évben 40 jelentkezőt vesznek fel. Később azonban levelező tagozattal is kibővíthető a szak, illetve távoktatás formájában is megoldható a képzés elméleti része. A főiskolai karon jelenleg 7 ezer hallgató tanul mezőgazdasági mérnöki és gazdasági mérnöki szakon.

Pécsi díszdoktorok

● Pécs (MTI)

Díszdoktorokat avatott a nemzeti ünnep alkalmából tartott ülésén a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem (JPTE) szenátusa. Tóth József rektor a JPTE honoris causa doktorává avatta Paul Witkovsky professzort, a New York-i Egyetem orvos-tudományi központjának tanárát, a szem ideghártya és az idegsejtek nemzetközi hírnévű kutatóját. Witkovsky professzor támogatja a JPTE összehasonlító neurobiológiai programját, vendégprofesszorként kurzust is tartott a tudományegyetemen, s adományaival segítette a JPTE sejtfiziológiai laboratóriumának létrehozását.

Díszdoktorrá avatta a rektor Mete A. Sozent, az indiai Purdue Egyetem építőmérnöki karának professzorát, aki korábban a feszített betonszerkezetek ismert kutatója és oktatója volt az Amerikai Egyesült Államok Illinois Egyetemén. Sozen pro-

fesszor évtizedek óta támogatja szakterületének magyar kutatóit, s részt vesz a JPTE műszaki főiskolái kara által folytatott kutatásban, melynek során a paksi atomerőmű vasbeton szerkezetének földrengésállóságát vizsgálják. A JPTE most először avatott díszdoktorrá sporttudományi szakembert Nádori László, a Magyar Testnevelési Egyetem professzora személyében. Nádori professzor tudományos pályája a magyar sporttudományos kutatások legdinamikusabb szakaszához kapcsolódik, a sportág-specifikus edzésmódszertani, sportélettani, sportpszichológiai és sport-szociológiai kutatások ösztönzésével számottevően hozzájárult ahhoz, hogy ma már küszöbön áll a hazai sporttudomány akadémiái elismerése is. A JPTE új honoris causa doktora több éven át kinevezett professzorként vezette a JPTE sporttudományi intézetét.

könyvespolc

Alvajárók

Ha Arthur Koestler valamelyik magyar történet-összegző géniuszhoz kellene hasonlítani, az ember habozás nélkül Szerb Antal választaná. Kínálják is magát az összehasonlítás. Szerb Antal kitűnő világirodalom-történet rokon mű Koestler Alvajárók című természettudomány- és filozófiatörténetével, még ha a két könyv nem is ugyanabból a célból született.

A háború után külföldön élő Koestlert a magyar könyvkiadás 1990 előtt teljesen kizárta a hazai kínálatból, így most sok olvasónak igazi reveláció lehet ez a könnyedén és szellemesen magyarázó, kicsit professzoros hangvételű tudós, aki elismert politológusnak és nem utolsósorban kiváló regényírónak is számít.

Az Európa Kiadónál megjelent mű kicsit szokatlan a tankönyvszerű élettrajzi leírások mellett. Koestler igazi egyéniség, aki egy kicsit saját, szemlélődő tekintetén keresztül látja a tudománytörténet halhatatlanjait,

Arisztotelészt, Kopernikust, Tycho, Keplert, vagy Galileit. Nemcsak az a szikár felfedezés elevenedik meg előttünk, miszerint a Föld kering a Nap körül, hanem a gondolatot kiváltó szikrát is meglátjuk; az embernek az a benyomása, hogy ha Ptolemaiosz ellenében ezt a „konkurens” görög gondolkodó nem sejtik meg, végül Kopernikusz és Kepler nem foglalják szavakba, akkor Koestler mindenképpen megette volna. (Ugyanígy Szerb Antal is a tökéletes beleéléssel ír például Dosztojevskijről.)

Koestler munkájában azonban nemcsak a felfedezések izgalma bűvölgés és a tudományos fejlődés nyomon követése érdekes. Személyes megérzése is élményei úgy érik az olvasót, mintha egy Picasso képet nézne, amelyből felsejlik a zsenialitás. Ez egyébként nem a véletlen műve; Koestler idézi Cézanne egyik le-

velét, melyben a francia festő gömbökből, kúpokból és hengerekből felépülő világegyetemről értekezik, „ahol a testek minden síkjára középponti sfk felé irányul”, megalkotva ezzel a – kissé tévesen elnevezett – kubizmust. Mellesleg Koestler hozzáteszi, hogy az alkotó akkor zseniális, ha el tud távolodni két igen körmönfont teóriától: Platon valóság fölémelkedő szférikuságától és a kubizmustól. Picassónak mindkettő sikerült.

Az Alvajáróknak persze nem ez a fő témája, de ez a képlet. A három fő alak, Kopernikusz, Kepler és Galilei mindannyian olyanfajta géniuszt képviseltek, amely valami teljesen újat tud adni a világnak. Az ő hányatott életútjuk bemutatása csak egy rokon léleknek sikerülhetett ilyen emberien: néha fel-fel figyelünk rá, hogy ez a természettudományi munka mintha regényes lenne, a szerzője pedig Kopernikuszon keresztül már régen saját ideáiról írta.

Mindez azonban nem téveszen meg senkit. Koestler a tényszerűség híve, és nem bonyolódik bele egyik tudós melléfogásába se, ha az összegző elme irányvonala azt nem követeli meg, bármilyen regényes is legyen az. Galileit sem kárhoztatja a gravitáció körköröségének ma már kicsit mosolygatóan kiterjesztett elmélete miatt, inkább megjegyzi, hogy az egyenes vonalú gravitáció megformulálója – vagyis Newton első tételenek szülője – nem Sir Isaac volt, hanem „a legkérdelhetetlenebb, szkeptikus és logikus elme”, Descartes.

A könyvben eligazodás végett egyébként a könyv mindegyik része után időrendi és történeti táblát találunk, amelynek segítségével nemcsak a tudományban járatos, de a filológus észjárású olvasó is könnyen eligazodik.

(Arthur Koestler: *Alvajárók*; Európa Könyvkiadó) Panek József